

Korkopolitiikasta eduskunnan istunnossa 11.2.33.

Suomen Sosialidemokratien selostus 12.2.33.

KUN ON RAHANPUUTE, NIIN KORKO PYSYY KORKEANA.

Epäonnistuneet puoskaroimisyritykset eivät vie talouselämää eteenpäin.

Ed. Tannerin lausunto Suomen Pankin kertomusta käsiteltäessä.

Perjantai-illan eduskunnan istunnossa Suomen Pankin tilaa ja hallintoa v. 1931 koskevan kertomuksen käsittelyn yhteydessä maalaisliittolaisten asiattoman arvostelun johdosta lausui ed. Tanner seur.:

Herra Puhemies! Täällä eduskunnassa olisi parikin jäsentä, joilla olisi lähinnä velvollisuus esiintyä esitettyjä moitteita vastaan ja myöskin paremmat tiedot asioista, joten he voisivat näitä moitteita menestyksellisemmin torjuskin. Valitettavasti eräs Suomen Pankin johtokunnan jäsenistä istuu eduskunnan puhemiesinä eikä näin ollen voi ottaa osaa keskusteluun, ja valitettavasti pankkivaltuusmiesten puheenjohtaja ei näytä harrastavan tätä asiaa siinä määrin, että hän ottaisi Suomen Pankin osalta torjuakseen aivan kohtuuttomia väitteitä. Tämä torjuminen jää näin ollen pankkivaltuusmiesten erään vaatimattoman jäsenen tehtäväksi. Mutta minä koetan tehdä parhaani täyttääkseni velvollisuuteni. (Ed. Lohi: Ehkä parhaiten kykenee.)

Ensinnäkin valitan, että tämä mietintö tulee eduskuntaan näin kovin myöhään. Siinä on kysymys vuoden 1931 tapahtumista, ja me olemme jo hyvän matkaa vuodessa 1933, mutta saamme nyt vasta pohtia mainitun vuoden tapahtumia kokonaisuudessaan. Itse asiassa tämä keskustelu kuitenkin on ollut jokseenkin tarpeeton, sillä eduskunnallahan oli tilaisuus heti kultakannasta luopumisen jälkeen pohtia niin hyvin sen seurauksia kuin myöskin keskustella siitä, oliko tämä luopuminen tarpeen linen, viivytettiinkö sitä ehkä liian paljon, vai menettelivätkö Suomen Pankista vastuunalaiset toimihenkilöt velvollisuutensa mukaisesti koettamalla viimeiseen saakka vastustaa kulta-

kannasta luopumista. Tämä keskustelu suoritettiin vuoden 1931 lo-

pulla ja eduskunnan voimakas enemmistö antoi täyden tunnustuksensa

Suomen Pankin silloiselle menettelylle. Minun mielestäni asian pitäisi olla sillä selvä. Se jälkihaukku, jonka herrat maalaisliittolaiset täällä nyt tänä iltana ovat toimeenpanneet, on ollut aivan tarpeetonta ja tietysti ymmärrettävä vain jonkinlaisena valmistuksena ensi kesän vaaleja varten.

Minulla oli jo tilaisuus siinä keskustelussa, joka eduskunnassa tästä aikanaan käytiin, huomauttaa, että jos Suomen Pankin vastuunalaiset toimihenkilöt olisivat antautuneet aikaisemmin, niin heitä olisi silloin täydellä syyllä voinut moittia (Oikealta: Oikein!). Olihan ensinnäkin olemassa laki, joka sitoo suomenmarkan kultaan. Tottakai meillä oli velvollisuus ainakin vointimme mukaan koettaa noudattaa tuota lakia. Toiseksi, jos me olisimme antautuneet heti ensimmäisen tuulahduksen tullessa, olisi meille voitu sanoa, että herroille uskottiin tärkeä linnoitus puolustettavaksi ja te ette täyttäneet velvollisuuttanne siinä suhteessa. Tämän vuoksi me kaikki voimin koetimme viimeiseen saakka huolehtia siitä, että laki säilyisi voimassa, raha pysyisi arvossaan ja kultakannasta luopuminen voitaisiin torjua, mikäli mahdollisuuksia on.

Täällä on paljonkin valitettu sitä, että Suomen Pankki tässä puolustustaistelussaan menetti 500 milj. Varsinkin ed. Hänninen on koettanut uskotella, että Suomen Pankki on kärsinyt semmoisen tappion (Ed.Komu: Hän on nuorisoseurakasvatti!) ja että se myös menetti setelikatteensa. Eihän se ole tappiota, jos valuuttavarasto vähenee, jos se kuluu. Sillähän maksetaan ulkomaille velkoja, maan asema kevenee tietysti vastaavassa määrässä ja ~~noita~~ velkoja ei sen jälkeen enää ole. (Ed. Vesterinen: Mutta suhde obligatioiden arvossa!) Se oli aivan arvoton huomautus. Tietysti pankin asema sikäli heikontui, ettei sillä ollut enää niin suurta valuuttavarastoa kuin taisteluun lähdetessä ja että se ei enää yhtä hyvin voinut puolustaa suomenmarkan uutta arvoa, tai sitä tasoa, jolle jouduttiin kultakannasta

luopumisen jälkeen. Mutta minä pyytäisin herroja jokatapauksessa ymmärtämään niin yksinkertaista kansantaloudellisen totuuden, että jos valuuttavarasto vähenee, ei siitä maalle mitään varsinaista tappiota ole tullut. Ja ellei se vähene sen rajan alapuolelle, joka meille on asetettu setelikatteen määräksi, niin ei setelikatteellekaan mitään vahinkoa ole tullut. Kaikki ne lausunnot, jotka tässä suhteessa on annettu, ovat menneet aivan asian ohitse.

Meille jäi joka tapauksessa silloin 300 milj. markkaa valuuttoja. Minä pyydän huomauttaa, että kun Ruotsi muutamia viikkoja aikaisemmin luopui kultakannasta, sille ei jäänyt mitään. Ruotsin valtiopankki taisteli viimeiseen kruunuun saakka, sitten se vasta heitti aseet ja jätti asiat kulkemaan omaan varaansa. Me varasimme kuitenkin, kuten sanottu, 300 milj. vastaista toimintaa varten. Tämä tästä vanhasta tapahtumasta. Minun mielestäni se on niin selvitetty kuin yleensä asiaa voi selvittää, ja se on myös niin selvä asia selvittää, ~~MMM~~ ja se on myös selvä sikäli, että juuri näin piti menetellä.

Sen jälkeen minulla on syytä siirtyä siihen, mitä herrojen maalaisliittolaisten vastalauseessa puhutaan Suomen Pankin senjälkeisestä toiminnasta. On hyvin ilahduttavaa nähdä, että sillä taholla annetaan meidän valtiopankille niin tärkeä asema, kuin he tässä vastalauseessaan antavat. Sehän näyttää muodostuvan jonkinlaiseksi ei ainoastaan Suomen vaan koko maailman raha- ja talouselämän navaksi, jonka toiminnasta ja menettelystä kaikki riippuu. Valitetaan, ettei Suomen Pankki monien muiden maiden esimerkkiä seuraten ole harjoittanut itsenäisempää luotto- ja korkopolitiikkaa. On valitettavasti jätetty sanomatta, mitkä ne muut maat ovat, jotka ovat itsenäisempää raha- ja korkopolitiikkaa harjoittaneet ja sillä myös jotakin tuloksia saavuttaneet. Meidän onneton Suomen Pankkimme on sen sijaan näiden vastalauseen kirjoittajain mielipiteen mukaan harjoittanut aivan väärää politiikkaa, ja siitä ovat sitten olleet seurauksena kaikki Egyptin vaivat. Siitä on tietysti johtunut, että korkokanta on ollut liian korkeana, hintataso liian alhaisena ja sitten seuraa

koko pitkä listania: "lisääntynyttä työttömyyttä, yleistä palkkaton alenemista, lukemattomien yksityistalouksien sortumista, valtion ja kuntien talouden vaikeaan asemaan joutumista, huomattavaa menojen lisääntymistä varsinkin työttömyydestä ja köyhäinhoidosta johtuvien menojen kohdalla",

Tämmöisiä taloudellisia ilmiöitä meillä Suomessa tosiaan on, mutta voivatko herrat osoittaa meille yhtään ainoata muuta maata, joka olisi niistä vapaa. Minun tiedossani ei sellaista maata ole, enkä minä tunne minkään muun maan keskuspankkia, joka olisi itsenäisemmällä rahapolitiikalla voinut asioitaan paremmin hoitaa ja saada maan asiat sillä lailla parempaan kuntoon kuin meillä täällä. Sekin maa, johon täällä usein viitataan, Yhdysvallat, jolla pitäisi olla taloudellisia mahdollisuuksia, jossa rahaa on riittävästi, raha-asinhoito keskitettyä, on tätä nykyä, voin sanoa huolehti, kaikkein kurjimmassa asemassa maailman eri valtioiden joukossa. Ja päinvastoin voi sanoa, että jos vertailee muiden maiden oloja meidän maamme oloihin, niin eivät täällä ainakaan huonommin asiat ole kuin muualla. Me voimme hyvinkin monen maan kanssa kestää kilpailun verrattain suurella menestyksellä.

Paitsi sitä, että tämä vastalause ilmeisesti ampuu monissa kohdin aivan tavattoman paljon yli maalin, koettaa se johtaa tahallaankin harhaan. Puhuessaan korkokannan korkeana olemisesta se antaa sen kuvan, niinkuin yksinomaan Suomen Pankin toiminnasta johtuneena korkokanta joksikin koko vuoden olisi ollut 9 %. Todellisuudessa korko v. 1931 oli $3/4$ % vuotta 6 %. Sitten kultakannasta luopumisen yhteydessä se jonkinlaisena suojelustoimenpiteenä korotettiin 9 %iin myöskin kaikkien herrojen maalaisliittolaisten suosiollisella myötävaikutuksella. En ymmärrä siis, minkä vuoksi sillä taholla sitä nyt moititaan. Mutta tämä korkea korkokanta ei kestänyt kuin kaksi viikkoa, sen jälkeen se aleni kahdeksaan ja nythän herrat maalaisliittolaiset tietävät, että se on kuusi tänä päivänä. (Ed, Vesterinen? Kenen toimesta se on tapahtunut?) Minä tulen siihen vielä myöhemmin, herra Vesterinen voi odottaa.

samme olisi jollakin lailla poikkeuksellinen siitä, mitä se on muissa maissa. Meillä julkaistaan erästä erittäin hyvää julkaisua "tilastokatsauksia", jossa voidaan seurata myöskin hintojen vaihteluita monessa maassa. Jos siinä seuraa tukkuhintaindeksiä, näkee, että meidän maamme tukkuhintaindeksi lokakuusta 1931 - siis siitä ajasta, jolloin kultakannasta luovuttiin - tämän vuoden alkuun on kohonnut 82:sta 90:een. Semmoista kehitystä en minä näe missään muussa maassa. Lähinnä ovat Ruotsi ja Norja, joissa hintataso tänä ajanjaksona on pysynyt jokseenkin samanlaisena. Sen sijaan se Saksassa on alentunut 107:stä 94:ään, Hollannissa 89:stä 77:ään, Ranskassa 423:stä 392:een - niillä on hieman erilainen indeksilaskelma - ja Yhdysvalloissa, johon täällä maalaisliittolaisten taholta niin mielellään viitataan, se on alentunut samaan aikaan 98:sta 86:een. Se itsenäinen ja voimakas rahapolitiikka, jota Yhdysvalloissa on muka harjoitettu, on siis johtanut aivan toiseen tulokseen kuin Suomessa harjoitettu rahapolitiikka.

Minun täytyy sanoa, että niin köykäistä, niin väärää, voi sanoa suorastaan valheellista vastalausetta kuin tämä herrojen Ruotsalaisen Kuisman, Pilppulan ja Asikaisen vastalause on, ei tässä eduskunnassa ole monta kertaa esitetty. (Ed. Vesterinen: So, so, se on jo liian paksua.) (Ed. Räisänen: Ei ollut tarpeeksikaan.).

Tällä kaikella, mitä minä nyt olen sanonut, en tahdo tietysti kieltää, etteivätkö olot meillä olisi huonot. Nehän ovat huonot meillä niinkuin kaikkialla muuallakin ja ennen kaikkea täällä on havainnut monenlaisia ilmiöitä, jotka olisivat voineet olla toisenlaisia. Mutta minä en ymmärrä, minkä vuoksi herrojen maalaisliittolaisten taholta etsitään syntipukkia Suomen Pankista. Te voisitte löytää sen syntipukin niin paljon lähempää. Te voisitte löytää sen oman puolueenne taholta ja sen viimeaikaisesta menettelystä.

Juuri maalaisliittolaisten nouhattama talouspolitiikka on kahden, ehkä kolmen viime vuoden aikana ylläpitänyt levottomuutta tässä maassa ja horjuttanut ihmisten luottamusta vakavien olojen saavuttamis-

Teidän tahollanne on puheissa ja lehtikirjoituksissa esitetty eivän

väärää talouspolitiikkaa. Ja kun te kokoonnutte puoluekokouksiinne ,
niin te sielläkin hyväksytte ponsia, jotka tähtäävät samantaiseen
päämäärään. Minun ei tarvitse muuta kuin viitata viime vuoden aikana
sattuneisiin tapahtumiin. Teidän puoluekokouksenne tammikuussa jul-
kaisi jo sarjan semmoisia vaatimuksia, joihin nähden koko maassa hö-
risteltiin korvia (Keskustasta: Niin pitääkin). Keväällä~~x~~ käännyt-
tiin teidän ryhmänne puolesta lähetystön kautta tasavallan presiden-
tin puoleen, kanneltiin hänelle , ettei hallitus ole noudattanut puo-
luekokouksen päätöksiä ja vedottiin hänen apuunsa. (E. Aaltonen: Ma-
alaisliiton oma hallitus.) Ja kun tultiin kesäkuuhun, viime vuoden
juhannukseen, silloin teillä oli puoluekokous, joka vastasi oikein jyr-
kät taloudelliset ponnet hyväksyi. Tässä teidän puoluekokouksessan-
ne oli saapuvilla useita teidän hallituksenne jäseniä yhdenkään aino-
an nostamatta ääntään niitä vastaan. Samalla te hyväksyitte jatko-
ponnen, jossa sanottiin, että ellei hallitus kiireesti pane näitä
pätöksiä toimeen, niin maalaisliitto kehoittaa hallitusta astumaan
ulos keltaisesta linnasta. Muuta ei tarvittu saattaakseen maassa
levottomuuden aivan täydelliseksi. Heti parin päivän sisällä romahti
meidän markkamme uudelleen muistaakseni n. 10 %:lla. Se ei kestänyt
siinäkään, levottomuus kasvoi yhä enemmän, täytyi vieläkin alentaa
markan arvoa (Ed. Räisänen: Mitäs nyt Vesterinen sanoo.) Kukaan
ei voinut luottaa siihen, että edes hallituksesta käisin saataisiin
tukea rahan arvon vakauttamiselle. Ja jokainen, joka vähänkin tun-
tee taloudellisia kysymyksiä, tietää mihin tämä johtaa: raha pakeni
maasta. Jokainen, jolla oli vähänkin mahdollisuutta siihen, makseli
velkojaan ulkomaille, muutti markkoja punniksi, frangeiksi, dolla-
reiksi saadaakseen ne vähänkin varmempiin rahalajeihin muutetuksi.
Sillä tavalla me kärsimme täällä jatkuvaa rahanpuutetta. Ja kun on
rahanpuute, niin tietysti korko myöskin pysyy korkeana. Te pyritte
alhaiseen korkokantaan, ainakin vaaditte semmoista, mutta jokaikinen n
teidän taloudellinen toimenpiteenne ja vaatimuksenne työskenteli

tätä ohjelmaa vastaan ja oli omiaan ylläpitämään korkeaa korkokantaa.

Nyt meillä on tapahtunut käänne. Me olemme vapautuneet siitä hallituksesta, joka tanssi maalaisliiton pillien mukaan. Ja uusi hallitus ensimmäisenä toimenpiteenään ohjelmajulistuksessaan ilmoitti ensi kerran rohkeasti tässä maassa hallituksen puolesta, että se haluaa taistella rehanarvon huonontumista vastaan, ja tähän ilmoitukseen myöskin uskottiin.

Ja jos te olette nyt avoimin silmin seuranneet kehitystä parin kolmen viime kuukauden aikana, olette voineet havaita kuinka suuressa määrässä luottamus meidän taloudellisiin oloihimme on palennut. Nyt on voitu saada jo ulkoakin luottoa, jota ei aikaisemmin voinut ajatellakaan. Ne, jotka aikaisemmin työnsivät omia valuuttavarastojaan ulkomaille, taikka ostivat Suomen rahalla ulkomaista valuuttaa, eivät enää tee sitä. Päävastoin nyt on virta käynnissä toisinpäin. Valuuttoja myydään Suomen Pankkiin ja korkoakin on voitu alentaa. Siinä on nyt vastaus hra Vesteriselle. Nyt me elämme 6 % korkokannassa ja jos olot saavat jatkua rauhallisesti eteenpäin, niin toivottavasti päästään vieläkin alemmaksi.

No, minulle voidaan tietysti sanoa, että jos joku asia tapahtuu jonkin toisen asian jälkeen, niin ei se aina merkitse sitä, että se on seurausta tuosta toisesta asiasta. Mutta kun on niin monta seikkaa, jotka ovat tapahtuneet jonkun toisen asian jälkeen: Kun rehanarvo romahtaa teidän puoluekokouksenne päätöksien jälkeen, mutta luottamus palaa senjälkeen kun uusi hallitus antaa vakuutuksensa siitä, että rehanarvoa koetetaan säilyttää, niin kyllä tästä täytyy, hyvät herrat maalaisliittolaiset, vetää se johtopäätös, että paljon on riippunut myöskin siitä, kuka asioita hallituksesta käsin on hoitanut.

Te olette nyt käyttänyt tämän illan moittiaksenne Suomen Pankkia mutta minä pyydän kysyä vastapainoksi: mitä te ryhmänä ja mitä teidän hallituksenne on tehnyt saadaksenne meidän taloudelliset oloimme paremmiksi? Teillä on ollut lähes kaksi vuotta hallitus

käytettävänä. Sehän on saanut tehdä esityksiä vapaasti kaikista asioista. Suurin osa sen esityksistä on tullut täällä jokseenkin semmoisensaans hyväksytyksikin, loput vain pienillä muutoksilla. Mitä suuria tuloksia siitä toiminnasta on ollut nähtävänä?

Minä tahtoisin sanoa, että tuloksena on ollut vain sarja epäonnistuneita puoskeroimisyrityksiä, jotka eivät ole vieneet meidän taloudellista elämäämme rahtuakaan selvemmillä vesille, vaan päinvastoin takerruttaneet sen tervaan yhä pahemmin. Ja sekin suuryritys, josta piti tulla paras vaalivaltti, teidän korkoesityksenne, kuitistui kokoon niin, että sitä luultavasti jälkeensä ei kukaan kehtaa edes omakseen tunnustaa. Eihän se jaksanut ulottua muuta kuin kassain ja vakuutuslaitosten, samoin kuin yksityisten antamiin luottoihin, Liikepankit, joiden luottovolyymi kuitenkin on kaikkein ratkaisevin, jäivät sen ulkopuolelle. Ja korkoonkin nähden siinä rajan ehdotettiin 7 %:ksi. (Vasemmalta: Se "Suomenmaan pankkinumero".) Se oli siis vallan epäonnistunut tekele. Minä valitan, ettei se päässyt tänne eduskuntaan saakka, jotta sen heikkoudet olisi voitu täysin osoittaa. Valitettavasti meiltä tämä ilonsihe on riistetty pois.

Minä en voi lopettaa paremmin kuin lausumalla näistä vastalauseen allekirjoittajista ja täällä tänä iltana esiintyneistä puhujista, että "isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he ovat tehneet".